

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قم

آئین نامه اجرایی پایان نامه کارشناسی ارشد نایبسته

معاونت آموزشی

بخش ۱ - مقدمه

بر اساس مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، کلیه دانشجویان مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر جهت اخذ مدرک تحصیلی موظف به گذراندن واحد پایان نامه به عنوان آخرین بخش دوره تحصیلی خود می‌باشند. به همین منظور و به دلیل آموختن شیوه تحقیق و افزایش قدرت اعتماد به نفس در انجام فعالیت‌های مستقل علمی و پرورش روحیه تتبع و تحقیق، دانشجویان کارشناسی ارشد علوم پزشکی قم موظفند در یکی از زمینه‌های مرتبط به رشته تحصیلی خویش به انجام کار تحقیقی بپردازند و نتایج آن را به صورت پایان نامه‌ای مطابق مفاد این آیین نامه ارائه نمایند. پایان نامه مستند علمی است که دانشجوی دوره کارشناسی ارشد موظف است در یکی از زمینه‌های مربوط به رشته تحصیلی خود، زیر نظر استاد راهنما به تحقیق و تتبع بپردازد.

بخش ۲ - شرح فرایند اجرای پایان نامه

ماده ۱- وظایف دانشجو:

- ۱- انتخاب واحد پایان نامه به عنوان واحد درسی در زمان مقرر
- ۲- انتخاب استاد راهنما
- ۳- تکمیل فرم‌های مربوط به انتخاب پایان نامه و استاد راهنما
- ۴- پیگیری دقیق روند ثبت موضوع پایان نامه با هماهنگی استاد راهنما
- ۵- فعالیت مستمر بر موضوع پایان نامه تحت نظارت استاد راهنما و مشاور
- ۶- ارائه گزارش پیشرفت کار در حین جمع‌آوری اطلاعات و در زمان تجزیه و تحلیل داده‌ها، هر ۴ ماه یکبار پس از تصویب پروپوزال
- ۷- نگارش پایان نامه تحت نظارت استادان راهنما و مشاور
- ۸- پیگیری مراحل دفاعیه
- ۹- انجام دفاع و اصلاحات در صورت لزوم
- ۱۰- تحویل نسخه نهایی پایان نامه و CD به واحد‌های مربوطه

ماده ۲- انتخاب استاد راهنما

استاد راهنما با پیشنهاد دانشجو و موافقت استاد و تایید مدیر گروه و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده از اعضای هیات علمی دانشگاه با حداقل مرتبه استادیاری تعیین می‌گردد. تبصره ۱- استاد راهنما باید سابقه حداقل مشاوره دو پایان نامه یا حداقل مجری یا همکاری یک طرح تحقیقاتی را داشته باشد.

تبصره ۲- در موارد خاص در صورت ضرورت به پیشنهاد گروه آموزشی و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، انتخاب استاد راهنما با حداقل مرتبه استادیاری خارج از دانشگاه بلامانع است.

تبصره ۳- در رشته‌هایی که استادیار وجود ندارد و یا تعداد استادیار در آن رشته کافی نیست می‌توان به صورت استثناء استاد راهنما را با تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه از بین مریبان دانشگاه که دارای حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید آموزشی و پژوهشی باشند انتخاب کرد.

ماده ۳- انتخاب استادراهنما دوم با پیشنهاد استاد راهنمای اول و تایید تحصیلات تکمیلی دانشگاه بلامانع است.

ماده ۴- حداکثر تعداد استاد راهنما دو نفر است.

ماده ۵- استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و با تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده از اعضای هیات علمی دانشگاه با حداقل مرتبه استادیاری تعیین می‌گردد.

ماده ۶- حداکثر تعداد استاد مشاور ۲ نفر می‌باشد.

ماده ۷- استاد مشاور باید ترجیحاً از اعضای هیات علمی دانشگاه یا از محققین دانشگاه یا موسسات علمی و پژوهشی تحت پوشش دانشگاه باشد.

تبصره - استاد مشاور باید حداقل دارای مرتبه علمی مربی یا مدرک کارشناسی ارشد بوده و تخصص‌های لازم را در هدایت پایان نامه داشته باشد. این مهم توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مورد بررسی و تایید قرار می‌گیرد.
ماده ۸ - کلیه نظرات اساتید مشاور و استاد راهنمای دوم در نهایت با موافقت استاد راهنمای اول در تدوین پایان نامه اعمال می‌گردد.

بخش ۳ - زمان انتخاب واحد پایان نامه

ماده ۹ - دانشجو موظف است موضوع پایان نامه خود را در قالب طرح پیشنهادی با نظر استاد راهنما پس از پایان نیمسال اول و قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی مشخص و به تصویب شورای گروه آموزشی مربوطه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برساند.

تبصره- در صورت عدم رعایت زمان بندی انتخاب واحد پایان نامه برابر آیین نامه‌های آموزشی دانشگاه با دانشجو برخورد می‌شود.

بخش ۴ - شرایط انتخاب و ثبت طرح پیشنهادی (Proposal) پایان نامه

ماده ۱۰ - هر دانشجو باید یک طرح پیشنهادی را جهت پایان نامه خود انتخاب نماید.

ماده ۱۱ - دانشجو می‌تواند طرح پیشنهادی پایان نامه را مطابق روش‌های زیر به دست آورده و انتخاب نماید.

الف- پیشنهاد از طرف دانشجو به استاد راهنما: در این صورت طرح پیشنهادی یا برگرفته از ذهن خود دانشجو است یا از طرف سایر افراد و... به دانشجو ارایه شده است.

ب- طرح پیشنهادی از طرف استاد راهنما

ج- پیشنهاد طرح از طرف شرکت‌ها و موسسات متقاضی انجام خدمات تحقیقاتی: در این گونه موارد در صورتی که انجام پژوهش متضمن منافع مالی است، قبلاً باید حقوق قانونی افراد مشخص شود.

ماده ۱۲ - روند ثبت طرح پیشنهادی پایان نامه:

الف - تکمیل فرم درخواست ثبت پایان نامه (فرم شماره ۱ پیوسته ضمیمه) و پیش نویس طرح تحقیقاتی (فرم شماره ۲ پیوست).

ب- تایید فرم‌های تکمیل شده توسط استاد راهنما

ج - تحویل فرم‌های تایید شده به مدیر گروه آموزشی جهت طرح در شورای گروه آموزشی و ارجاع به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده جهت تایید یا رد موضوع

د- اعلام موضوع پایان نامه به شورای تحصیلات تکمیلی و معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه

بخش ۵ - شرایط تغییر (تعویض یا اصلاح) طرح پیشنهادی پایان نامه

ماده ۱۳ - هر دانشجو بعد از ثبت طرح پیشنهادی پایان نامه می‌تواند فقط یک بار با ذکر دلایل منطقی از طرف استاد راهنما موضوع پایان نامه خود را تغییر دهد. این تغییر باید به تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برسد. در صورت تغییر عنوان، مراحل ثبت عنوان جدید پایان نامه مجدداً تکرار می‌شود.

ماده ۱۴ - اصلاح عنوان پایان نامه در صورتی قابل قبول است که پایان نامه از چهارچوب مصوبه اولیه در زمینه‌های اهداف، روش اجرا و... خارج نشود. اصلاح عنوان پایان نامه نیز فقط یک بار امکان پذیر است و می‌باید توسط دانشجو و استاد راهنما تایید و به تحصیلات تکمیلی دانشکده اعلام و به تصویب نهایی برسد.

بخش ۶ - شرایط تغییر اساتید راهنما و مشاور

ماده ۱۵ - هر دانشجو فقط یک مرتبه مجاز به تغییر استاد راهنما می‌باشد که این تغییر باید با ذکر دلایل کافی و قانع کننده بوده و به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برسد.

ماده ۱۶ - در صورت عدم امکان هدایت پایان نامه توسط استاد راهنما، استاد راهنمای جدید توسط استاد راهنمای قبلی به تحصیلات تکمیلی دانشکده معرفی می‌شود تا در صورت تایید، هدایت پایان نامه را بر عهده گیرد.

ماده ۱۷ - در صورتی که طول مدت غیبت استاد راهنمای اصلی بیش از دو پنجم مدت مجاز اجرای پایان نامه باشد، این غیبت به منزله تغییر استاد راهنما تلقی می‌گردد.

ماده ۱۸ - تغییر استاد/ اساتید مشاور باید به پیشنهاد استاد راهنما با ذکر دلایل کافی و قانع کننده بوده و حداکثر یک مرتبه در طول پایان نامه امکان پذیر است. این تغییر باید به تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برسد.

تبصره - پیشنهاد دانشجو برای تغییر استاد مشاور باید از طرف استاد راهنما انجام پذیرد.

بخش ۷- تعداد پایان نامه اخذ شده توسط استاد راهنما:

ماده ۱۹- تعداد پایان نامه‌هایی که هر استاد راهنما با حداقل مرتبه استادیاری می‌تواند به طور همزمان هدایت آنها را بر عهده داشته باشد یکی از موارد زیر است:

الف- دو پایان نامه دکترای تخصصی (Ph.D)

ب- یک پایان نامه دکتری تخصصی (Ph.D) و سه پایان نامه کارشناسی ارشد

ج- در شرایط استثنایی تصمیم‌گیری در خصوص هدایت همزمان پایان نامه‌ها بیش از هر یک از موارد بند الف

و ب بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و با توجه به توانایی علمی و رعایت عدالت در تقسیم پایان نامه‌ها می‌باشد.

تبصره ۱- مریبان با تجربه و با سابقه دانشگاه که داری حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید آموزشی و پژوهشی باشند

می‌توانند حداکثر هدایت دو پایان نامه کارشناسی ارشد را به طور همزمان برعهده گیرند.

تبصره ۲- به پیشنهاد استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یک یا دو نفر از اعضای هیات علمی

و یا از صاحب نظران و محققان برجسته مرتبط با موضوع پایان نامه می‌توانند به عنوان استاد مشاور تعیین شوند.

بخش ۸- حداقل و حداکثر زمان اجرای پایان نامه

ماده ۲۰- حداقل فاصله زمانی لازم بین ثبت (تصویب رسمی) موضوع پایان نامه تا جلسه دفاع حداقل یک سال می‌باشد.

ماده ۲۱- حداکثر زمان مجاز برای اجرای پایان نامه با توجه به آیین نامه‌های مقطع کارشناسی ارشد تعیین می‌گردد.

بخش ۹- دفاع از پایان نامه

ماده ۲۲- دانشجو هنگامی مجاز به دفاع از پایان نامه خواهد بود که کلیه واحدهای آموزشی خود را با موفقیت گذرانده باشد.

ماده ۲۳- تشکیل حداقل دو جلسه با مشارکت استاد مشاور و دانشجو به منظور بررسی پیشرفت کار پایان نامه و تهیه صورتجلسه برای ارایه در زمان دفاع ضروری است.

ماده ۲۴- آماده سازی دانشجو در جهت انجام جلسه دفاع از پایان نامه و در صورت لزوم برگزاری جلسه پیش دفاع و شرکت در جلسه دفاع از پایان نامه برعهده استاد راهنما است.

ماده ۲۵- تکمیل بودن پایان نامه دانشجو توسط استاد راهنما به صورت کتبی به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده اعلام می‌گردد.

تبصره ۱- دانشجو موظف است حداقل دو ماه قبل از جلسه دفاع از پایان نامه پیش‌نویس آن را تحویل مسئول

تحصیلات تکمیلی دانشکده نماید.

تبصره ۲ - مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف است ظرف مدت حداکثر یک ماه پس از دریافت پیش نویس پایان نامه اقدامات لازم جهت برگزاری جلسه دفاع را فراهم آورد.

ماده ۲۷ - مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف است حداقل سه هفته قبل از زمان برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه کپی کامل پیش نویس پایان نامه را به صورت چاپی یا توسط پست الکترونیک در اختیار داوران قرار دهد. در این خصوص تهیه نسخه‌های لازم بر عهده دانشجو خواهد بود. نتیجه داروری توسط مسئول تحصیلات تکمیلی به استاد راهنما ارائه می‌گردد.

ماده ۲۸ - زمان و مکان برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه باید حداقل یک هفته قبل از موعد مقرر آن با اعلام کتبی به وسیله مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده به اطلاع استاد(ان) راهنما، مشاور و داوران برسد.

تبصره ۱ - دانشجو نیز حداقل سه روز قبل از دفاع از پایان نامه با درج آگهی در تابلو اعلانات اطلاع رسانی عمومی نماید.

تبصره ۲ - اطلاع رسانی در خصوص زمان و مکان برگزاری جلسه دفاعیه از طریق وب سایت دانشکده بر عهده مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده خواهد بود.

ماده ۲۹ - محل برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه باید در یکی از اماکن متعلق به دانشگاه علوم پزشکی قم بر گزار گردد. تبصره - چنانچه به دلایلی لازم باشد که جلسه دفاع از پایان نامه در محلی غیر از اماکن متعلق به دانشگاه علوم پزشکی قم برگزار گردد، این موضوع به درخواست استاد راهنما و با ذکر دلایل کافی و با تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مقدر می‌گردد.

ماده ۳۰ - در صورتی که استاد راهنما با ارایه دلایل مستند و مورد تایید تحصیلات تکمیلی دانشکده امکان حضور در جلسه دفاعیه را نداشته باشد می‌بایست برای خود جانشین مشخص نماید. جانشین انتخاب شده می‌تواند در جلسه دفاع از پایان نامه به جای استاد راهنما حضور یافته و وظایف محوله را انجام دهد. تبصره - مدیریت جلسه دفاع بر عهده استاد راهنما است.

ماده ۳۱ - تغییر ساعت، روز و مکان جلسه دفاع از پایان نامه فقط یکبار و با ارایه دلایل مستند و با درخواست استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده امکان پذیر می‌باشد.

بخش ۱۰ - ترکیب هیات داوران پایان نامه

ماده ۳۲ - اعضای هیات داوران عبارتند از:

الف - استاد(ان) راهنما

ب - استاد(ان) مشاور (در صورت وجود)

ج - یک نفر نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده

د - دو نفر از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان و محققان داخل یا خارج از دانشگاه به پیشنهاد گروه و تایید

شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده

بخش ۱۱- ارزشیابی پایان نامه

ماده ۳۳ - وظیفه ارزشیابی پایان نامه بر عهده اعضای هیات داوران است که نتیجه آن به صورت نمره پایان نامه اعلام می-گردد.

ماده ۳۴ - هیات داوران بلافاصله پس از جلسه دفاع، در جلسه ای بدون حضور دانشجو و میهمانان دیگر اقدام به تکمیل فرم ارزشیابی و جمع بندی و استخراج نمره پایان نامه می نمایند.

ماده ۳۵ - بعد از استخراج نمره هر یک از داوران، از مجموع نمرات معدل گیری به عمل آمده و نمره پایان نامه بر اساس معیار یک تا هجده مشخص می گردد.

ماده ۳۶ - فرم صورتجلسه دفاع در حین جلسه تکمیل و به همراه برگه های ارزشیابی داوران به امضای هیات داوران به مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده جهت بایگانی تحویل می گردد.

ماده ۳۷ - چنانچه دریافت نمره دانشجو از طریق هیات داوران منوط به تغییراتی در پایان نامه باشد، دانشجو موظف خواهد بود با هماهنگی استاد(ان) راهنما اصلاحات لازم را انجام داده و با ارایه آن به داور مربوطه و تایید نهایی شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده نمره نهایی را اخذ نماید.

ماده ۳۸ - در صورتی که جلسه دفاع از پایان نامه بیش از نیمی از هیات داوران به این نتیجه برسند که دفاع کامل نبوده و جهت تکمیل آن نیاز به برگزاری جلسه دیگری می باشد، این مسئله در فرم صورتجلسه منعکس شده و هماهنگی های لازم جهت جلسه بعدی دفاع از پایان نامه به عمل خواهد آمد.

تبصره - جلسه دفاع مجدد حداکثر یک مرتبه برگزار خواهد شد.

ماده ۳۹ - در صورتی که پایان نامه، از نظر هیات داوران غیرقابل قبول تشخیص داده شود، یا دانشجو از پایان نامه نمره غیرقابل قبول اخذ نماید دانشجو می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر در زمانی که هیات داوران تعیین می کنند از آن دفاع نماید. دانشجویی که در حداکثر مدت مجاز نتواند از پایین نامه خود دفاع کند از تحصیل محروم می شود و مدرکی دریافت نمی کند.

ماده ۴۰ - هیات داوران در پایان جلسه دفاعیه پس از شور و بررسی در خصوص اصالت و صحت پایان نامه، نمره آن را با تاکید بر درجه به شرح زیر سطح بندی می نماید.

نمره	درجه
۲۰ - ۱۸/۵	عالی
۱۷ - ۱۸/۴۹	بسیار خوب
۱۵/۵ - ۱۶/۹۹	خوب
۱۴ - ۱۵/۴۹	قابل قبول
کمتر از ۱۴	غیر قابل قبول

تبصره ۱- کسب درجه عالی به شرطی تعلق می‌گردد که دانشجو نویسنده مقاله‌ای از موضوع پایان نامه در مجلات معتبر علمی پژوهشی خارجی و یا گروه یک و دو ایندکس شده داخلی بر اساس تقسیم بندی معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع باشد و در صورت ارائه مقاله در کنگره حداکثر نمره ۱۸/۵، و ارائه پذیرش مقاله حداکثر نمره ۲۰ می‌باشد. تبصره ۲- نمره پایان نامه در میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه می‌شود.

بخش ۱۲- سایر موارد

- ماده ۴۱- مسئولیت حقوقی کلیه مطالب مندرج در پایان نامه بر عهده استاد راهنما می‌باشد.
- ماده ۴۲- کلیه حقوق مادی و معنوی که پایان نامه متضمن آن است (اعم از درج پایان نامه به صورت مقاله یا کتاب یا منافع مالی حاصل از کشف یا استخراج ماده یا ساخت دستگاه جدید و اتخاذ روشی نوین و خاص...) (برای استاد(ان) راهنما، مشاور و دانشجو به طور مشترک محفوظ است.
- ماده ۴۳- استاد(ان) راهنما و دانشجو هنگام ارائه پایان نامه در سایر مجامع علمی و تحقیقی موظف به درج این مطلب که «این پایان نامه در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قم انجام شده است» می‌باشند. در غیر این صورت حق هر گونه پیگیری بعدی برای دانشگاه محفوظ خواهد بود.
- تبصره- نویسنده مسئول مقالات منتج از پایان نامه استاد راهنما خواهد بود.
- ماده ۴۴- مسئولیت اصلی رعایت استانداردهای اخلاقی در پایان نامه‌های دانشجویی بر عهده استاد راهنما و مشاور بوده و نقش دانشجویان در تخلفات احتمالی به هیچ وجه نافی مسئولیت اساتید نخواهد بود.
- ماده ۴۵- با توجه به اینکه اکثر تخلفات پژوهشی در مورد پایان نامه‌های مروری است که با روش‌های کتابخانه‌ای انجام می‌گردد، اکیدا توصیه می‌شود به جز در موارد خاص، پایان نامه کتابخانه‌ای پذیرفته نشود.
- ماده ۴۶- اساتید محترم راهنما، مشاور، داور و نیز اعضای شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و دانشکده‌ها موظفند در صورت مشاهده هر گونه تخلفات پژوهشی به ویژه در مورد پایان نامه‌ها مراتب را بلافاصله به کمیته اخلاق دانشگاه مربوطه اطلاع دهند.
- ماده ۴۷- بر اساس مقررات تمام پژوهش‌هایی که در دانشگاه‌های علوم پزشکی انجام می‌شوند لازم است که به تصویب کمیته اخلاق در پژوهش برسند و این کمیته علاوه بر تصویب پروپوزال، بر مراحل اجرای آن نیز نظارت نماید.
- ماده ۴۸- مواردی که در این آیین نامه ذکر نگردیده است با صلاحدید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تصمیم‌گیری و به اجرا در خواهد آمد.
- ماده ۴۹- این آیین نامه در ۱۲ بخش و ۴۹ ماده و ۱۸ تبصره در جلسه تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۹۳/۱۲/۲۷ به تصویب رسید.